

Sygn. akt I C 2002/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 stycznia 2019 roku

Sąd Rejonowy w Kłodzku Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący SSR Eliza Skotnicka

Protokolant sekr. sąd. Magda Biernat

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 31 stycznia 2019 roku w Kłodzku

sprawy z powództwa G. C., A. Z. i A. G. wspólników spółki cywilnej Przedsiębiorstwo Usługowo Handlowe (...) z siedzibą w T.

przeciwko W. J.

o zapłatę 2432,28 zł

I. zasądza od pozwanego W. J. na rzecz strony powodowej G. C., A. Z. i A. G. wspólników spółki cywilnej Przedsiębiorstwo Usługowo Handlowe (...) z siedzibą w T. 900,05 zł (dziewięćset złotych 05/100) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od 31 sierpnia 2018 roku do dnia zapłaty,

II. dalej idące powództwo oddala,

III. zasądza od pozwanego na rzecz strony powodowej 350,76 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

UZASADNIENIE

Strona powodowa G. C., A. Z. i A. G. wspólnicy Przedsiębiorstwa Usługowo – Handlowego (...) s.c. wniosła o zasądzenie od pozwanego 2432,28 zł z odsetkami umownymi w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie liczonymi od 30 sierpnia 2018 r. oraz kosztami procesu wg norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwu wskazała, że pozwany będąc konsumentem zawarł umowę pożyczki z (...) Sp. z o.o. w wysokości 3540 zł wraz z oprocentowaniem, płatną w 24 ratach zgodnie z harmonogramem. Powód nabył wierzycelność wobec pozwanego na podstawie umowy przelewu powierniczego z 14 czerwca 2018r. Z uwagi na brak terminowej spłaty dwóch kolejnych rat na podstawie §9 umowy pismem z 22 czerwca 2018r. złożono pozwanemu oświadczenie o wypowiedzeniu umowy pożyczki, które pozwany odebrał 29 czerwca 2018r. w konsekwencji cała należność stała się wymagalna 7 lipca 2018r. do dnia wniesienia pozwu pozwany dokonał 9 częściowych wpłat na poczet zadłużenia w łącznej wysokości 1484,10 zł. Na dochodzoną pozvem należność składa się: 2295,59 zł z tytułu niespłaconego kapitału, 74,86 zł odsetki kapitałowe na ostatni dzień obowiązywania umowy, 14,28 zł odsetki umowne za opóźnienie od niespłaconych rat pożyczki naliczone do ostatniego dnia obowiązywania umowy tj. 6 lipca 2018r. i 47,55 zł odsetki umowne za opóźnienie od niespłaconego kapitału od dnia wymagalności całej pożyczki do 29 sierpnia 2018r

Pozwany W. J. w sprzeciwie od nakazu zapłaty wydanego w elektronicznym postępowaniu upominawczy z 3 października 2018r., w sprawie VI Nc-e (...) zaskarżył nakaz w całości i wniósł o oddalenie powództwa. W uzasadnieniu pozwany zarzucił, że choroba nowotworowa uniemożliwia spłatę zobowiązania w terminie wskazanym w wezwaniu, gdyż dużo środków przeznacza na leczenie i wyjazdy do lekarzy, a jego emerytura jest obciążona zajęciem komorniczym. Jednocześnie wniósł o rozłożenie należności na raty.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwany W. J. 11 maja 2017 r. zawarł z (...) Sp. z o.o. z/s w T. umowę pożyczki gotówkowej. Zgodnie z umową kwota udzielonej pożyczki wynosiła 3540 zł na okres od 11 maja 2017r. do 15 maja 2019r. całkowita kwota do zapłaty wynosiła 3924,06 zł, a całkowita kwota pożyczki 2000 zł. W §10 umowy wskazano, że od kapitału pożyczki pobiera się prowizję 1540,00 zł, całkowity koszt pożyczki wynosi 1924,06 zł, w tym prowizja 1540 zł oraz odsetki należne za cały okres obowiązywania umowy 384,60 zł. Rzeczywista roczna stopa oprocentowania wynosiła 107,89%. Zgodnie z harmonogramem pozwany zobowiązany był dokonywać wpłat 24 miesięcznych rat do 15. dnia każdego kolejnego miesiąca poczynając od czerwca 2017r. do maja 2019r., pierwsza rata 167,01 zł, a pozostałe po 163,35 zł.

(...) Sp. z o.o. z/s w T. zawarła 12 maja 2017r. ze stroną powodową umowę

przelewu wierzytelności wynikającej z umowy pożyczki udzielonej pozwanemu, a następnie 16 maja 2017r. zawarła umowę przeniesienia praw z tej umowy na rzecz (...) S.A. z siedzibą we W., która 14 czerwca 2017r. dokonała powierniczego przelewu tej wierzytelności na stronę powodową.

Dowód:

- umowa pożyczki wraz z harmonogramem k. 22 – 24;
- umowy przelewu wierzytelności k. 25,30,32.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd zważył co następuje:

Powództwo podlegało uwzględnieniu w części co do roszczenia głównego oraz odsetek za opóźnienie.

Strona powodowa dochodziła roszczeń z umowy pożyczki. Pozwany nie kwestionował faktu zawarcia umowy pożyczki. W sprzeczności od nakazu zapłaty podał, że zmagają się z chorobą nowotworową, wszystkie środki finansowe przeznacza na koszty związane z leczeniem i nie jest w stanie spłacić zadłużenia. Pozwany nie zdawał sobie sprawy z niekorzystnych warunków umowy, które były w umowie jednoznacznie określone, w tym postanowienie dotyczące prowizji. W ocenie Sądu warunki tej umowy (zwłaszcza prowizja) były rażąco wygórowane. Pożyczka ta udzielona została na niekorzystnych dla pozwanego warunkach, gdyż rzeczywista stopa oprocentowania wynosiła 107,89% w skali roku, a prowizja przy pożyczce 2000 zł wynosiła aż 1540 zł. W ocenie Sądu mając na uwadze, że pozwany był konsumentem, a ponadto znajdował się w bardzo trudnej sytuacji życiowej, gdyż utrzymał się jedynie z emerytury, a jego koszty utrzymania drastycznie wzrosły z chwilą zachorowania na nowotwór, należało zaingerować w postanowienia umowy pożyczki łączącej strony.

Zgodnie z treścią art 385¹ §1 kc postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie. Według § 3 cyt. przepisu nie uzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Klauzula generalna z art. 385¹ §1 kc zawiera dwa kryteria oceny postanowienia umowy jako niedozwolonego, tj. dobre obyczaje i interesy konsumenta. Dobre obyczaje są w zasadzie równoważnikiem "zasad współżycia społecznego", natomiast "interesy" konsumenta należy rozumieć szeroko, nie tylko jako interes ekonomiczny, mogą tu bowiem znaleźć uzasadnienie takie okoliczności, jak zdrowie konsumenta, czy też jego czas zbędnie tracony, dezorganizacja toku życia, zawodu (patrz: Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga Trzecia. Zobowiązania. Tom I, pod redakcją Gerarda Bieńka, W – wa 2002, s.137. Zgodnie z zawartym w tym przepisie szczególnym kwalifikatorem naruszeń, muszą to być naruszenia "rażące". Nadto ustawodawca w art. 385³ kc

wprowadził przepis, który ma charakter reguły interpretacyjnej, ukierunkowując ocenę konkretnego postanowienia w umowie konsumenckiej, kiedy zachodzą w tym przedmiocie wątpliwości. Zawarte w tym przepisie wyliczenie postanowień, choć obszerne, ma charakter jedynie przykładowy, a cechą wspólną wymienionych tam klauzul jest, że jako takie nie są one zabronione w obrocie powszechnym ani konsumenckim, a jedynie mogą zostać uznane za niedozwolone wobec konsumentów. W myśl art. 385³ kc pkt 17 w razie wątpliwości uważa się, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są te, które nakładają na konsumenta, który nie wykonał zobowiązania lub odstąpił od umowy, obowiązek zapłaty rażąco wygórowanej kary umownej lub odstępnego. Klauzula generalna zawarta w art. 385¹ §1 k.c. znajduje zastosowanie do wszystkich umów konsumenckich bez względu na to, czy przy ich zawieraniu posłużono się wzorcem umowy, czy też nie. Zauważyć przy tym należy, że w treści umowy konsumenckiej zawartej z użyciem wzorca mogą poza postanowieniami z tego wzorca znaleźć się również postanowienia uzgodnione indywidualnie z konsumentem; a także, wobec wąsko ujętego pojęcia “postanowień uzgodnionych indywidualnie”, postanowienia na których treść konsument nie miał żadnego wpływu. Nie ulega wątpliwości, że obowiązująca i powszechnie aprobowana w prawie obligacyjnym zasada swobody umów, realizowana może być jedynie pod kontrolą prawa. Sąd może bowiem dokonywać oceny, czy dane postanowienia zawartej umowy są zgodne z obowiązującym prawem. Istnieją przeto przewidziane prawem instrumenty umożliwiające kontrolę umowy, które mogą być również wykorzystywane do kontroli sprawowanej z uwagi na specyficzny interes konsumenta. Ocena dokonywana w toczącym się między przedsiębiorcą a konsumentem sporze (in concreto), może dotyczyć sposobu korzystania z prawa podmiotowego (art. 5 k.c.), a więc w jaki sposób umowa jest realizowana wobec konsumenta, a także kontroli treści umowy w oparciu o przepisy art. 58 k.c. i 353¹ k.c.

O ile postanowienia uzgodnione indywidualnie podlegają ocenie w świetle art. 58 k.c., 353¹ k.c. i 5 k.c., a ponadto na podstawie art. 385¹ §1 k.c., o tyle postanowienia z wzorca oraz postanowienia, na których treść konsument nie miał wpływu, a także umowy konsumenckie zawarte bez posłużenia się wzorcem podlegają ocenie w świetle cyt. wyżej klauzuli generalnej z art. 385¹ §1 k.c.

Zgodnie bowiem z cyt. wyżej przepisem art. 385¹ §2 k.c. postanowienie niedozwolone nie wiąże konsumenta. W myśl tego przepisu sankcja przy kontroli dokonywanej w konkretnej sprawie polega na tym, że postanowienie umowne uznane za niedozwolone staje się bezskuteczne, natomiast umowa jest wiążąca w pozostałym zakresie. W przeciwieństwie do unormowania z art. 58 k.c., ani doniosłość zakwestionowanego postanowienia dla któregokolwiek z kontrahentów nie ma znaczenia dla ubezskutecznienia tego postanowienia, ani na miejsce takiego postanowienia nie wchodzi dyspozycja normy prawnej.

Sankcja z art. 385¹ §1 i 2 k.c. jest bardziej dotkliwa dla przedsiębiorcy zważywszy, że niejako **automatycznie “ex lege” usuwa z umowy to właśnie postanowienie**, które “obliczone” było na przysporzenie mu jakichś korzyści.

W ocenie Sądu postanowienie umowy zawarte w § 5 i 10, zastrzegające prawo pożyczkodawcy naliczania odsetek maksymalnych od przeterminowanego roszczenia oraz obciążenia pożyczkobiorcy prowizją w wysokości 1540 zł stanowiło niedozwolone postanowienie umowne. Wprawdzie kwestia naliczenia prowizji wynikała z § 1 umowy, gdzie w ust. 1 wskazano, że pożyczkobiorcy udzielono pożyczki 3540zł, zaś w ust. 3 podano, że całkowita kwota pożyczki wynosi 2000 zł. Dopiero jednak § 10 umowy jednoznacznie wyliczono koszty pożyczki, wskazując, że z kwoty udzielonej pożyczki zostanie potrącona prowizja 1540 zł. Zastrzeżona prowizja była postanowieniem uzgodnionym indywidualnie, gdyż była jasno i wyraźnie wskazana w zasadniczych warunkach tej umowy, a ponadto nie naruszała art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim, stąd nie mogła być do niej zastosowana sankcja bezskuteczności z art. 385¹ §1 i 2 k.c. Natomiast postanowienie umowy z §5 stanowiło wzorzec umowy, na którego treść pozwany nie miał żadnego wpływu.

W ocenie Sądu pozwany nie zdawał sobie sprawy z niekorzystnych warunków umowy, zwłaszcza wysokiej prowizji, która była jednak w umowie jednoznacznie określona. Postanowienia te naruszały prawa konsumenckie pozwanego, który znajdował się w przymusowej sytuacji, gdyż potrzebował środków finansowych na leczenie. Podkreślić należy, że

warunki umowy (zwłaszcza prowizja) były rażąco wygórowane, trudno przyjąć, aby zaakceptowała je osoba, mogąca swobodnie, bez przymusu i racjonalnie podejmować decyzje. Pożyczka ta udzielona została na niekorzystnych dla pozwanego warunkach, gdyż rzeczywista stopa oprocentowania wynosiła 107,89% w skali roku. Zdaniem Sądu tak wysokie oprocentowanie oraz naliczona prowizja stanowiły wyzysk w rozumieniu art. 388 k.c. i naruszały także zasady współzycia społecznego art. 5 k.c. Strona powodowa wykorzystwała przymusowe położenie pozwanego i narzuciła konsumentowi warunki umowy, których racjonalnie negocjujący kontrahent z pewnością by nie zaakceptował. Narzucanie pożyczkobiorcy znajdującemu się w skrajnie trudnej sytuacji, oprócz odsetek umownych w wysokości 10 % w skali roku, dalszych kosztów związanych prowizją, rażąco przewyższały wartość świadczenia strony powodowej, a co za tym idzie stanowiły wyzysk. Z tego też względu świadczenie strony powodowej podlegało obniżeniu o prowizję 1540 zł. W ocenie Sądu pożyczkodawca w chwili udzielenia pożyczki miał prawo do naliczenia odsetek umownych w wysokości 10 % w skali roku, które wyliczono za cały okres trwania umowy na 384,60 zł. Stąd w chwili zawarcia umowy pożyczka wraz z oprocentowaniem wynosić powinna 2384,60 zł, a skoro pozwany spłacił 1484,10 zł, do zapłaty pozostała należność 900,05 zł

Wobec bezskuteczności postanowienia umowy umożliwiającego stronie powodowej naliczanie odsetek maksymalnych od przeterminowanego roszczenia, Sąd zgodnie z art. 481 § 1 k.c. zasądził od pozwanego na rzecz strony powodowej 900,05 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia wniesienia pozwu tj. od 31 sierpnia 2018 r. Powództwo od odsetki w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP należało oddalić.

O kosztach orzeczono zgodnie z art. 100 k.p.c. przyjmując, że strona powodowa wygrała proces w 37% obciążono pozwanego kosztami postępowania w wysokości 350,76 zł tj. 37% z kwoty pełnych poniesionych przez stronę powodowa kosztów wynoszących 948 zł, w tym 31 zł opłata sądowa od pozwu, 900 zł wynagrodzenie pełnomocnika procesowego oraz 17 zł opłata skarbową od pełnomocnictwa.

Z tych wszystkich powodów Sąd orzekł jak w sentencji.